

JUDr. Jiří KRÁTKÝ, M.A.
Zvláštní zmocněnec pro krajské
záležitosti

V Praze dne 26. ledna 2023

Č. j. 103042/2023-MZV/KRAJ

Vážený krajané, milí přátelé,

dovoluji si navázat na naši dobrou tradici a oslovit Vás v začátku roku dopisem zvláštního zmocněnce pro krajské záležitosti s připojením osobního poděkování za Vaši práci ve prospěch českého krajanství v roce loňském a současně s popřáním Vám mnoho štěstí a úspěchů v roce 2023.

Smyslem mého dopisu je především informovat Vás o programu, prioritách a hlavních akcích v krajské agendě v roce 2023. Dříve, než se však dostanu k představení stěžejních akcí, dovoluji mi několik slov k hodnocení roku uplynulého.

Rok 2022 byl jako celek pro krajany významný především tím, že po dvou letech nejistoty a omezení činností spojených s covidovou pandemií se český krajský svět vrátil z on-line prostoru k tradičnímu fungování v organizování oblíbených společenských a kulturních akcí. S rychlostí, s jakou se tak již na jaře stalo, byl rok 2022 pro nás všechny velice příjemným překvapením.

Nejde však, abych na tomto místě nepřipomněl, že rok 2022 byl současně i rokem vyjádření solidarity a podpory, neboť pro nás všechny začal 24. února šokující zprávou o napadení Ukrajiny putinovským Ruskem. Mezi ohroženým civilním obyvatelstvem se rázem ocitly miliony osob a spolu s nimi i **tisíce českých krajanů žijících na Ukrajině**. Bylo proto přirozenou reakcí českého státu, že nabídl pomocnou ruku všem, kteří o jeho pomoc z Ukrajiny žádali, tedy především dětem a matkám prchajícím před novodobou válkou. A tak se mezi tři sta tisíce ukrajinskými uprchlíky mířícími do českého bezpečí zařadilo i tisíc tři sta ukrajinských matek a dětí s českými kořeny, především z oblastí Malinovky, Nikolajevky a Žytomyru. Bylo vypraveno celkem sedm transportů, které s dětmi nakonec bezpečně dorazily do naší vlasti. Vše se podařilo zajistit v rekordně krátkém čase díky intenzivní spolupráci všech zainteresovaných ministerstev, české policie, hasičského sboru, orgánů české státní správy a místní samosprávy, jmenovitě především hejtmanství Středočeského kraje, rady městských radnic a dobročinných spolků. Důležité je také dodat, že se podařilo naše krajany z Ukrajiny do České republiky nejen dopravit, ale také je doma integrovat. Za tuto zásluhu bych chtěl však poděkovat nejen zmíněným institucím, lidskému přístupu jejich zástupců, ale především všem více než třiceti statečným ženám – předsedkyním krajských spolků v čele s předsedkyní **České národní rady Ukrajiny** profesorkou Ludmilou Číževskou, které se na dlouhou cestu z Ukrajiny do Čech ve válečných

podmínkách se svými krajaný vydaly. Myslím ale i na ty, které na Ukrajině zůstaly nebo se po čase na Ukrajinu zpět vrátily, aby mohly v zemi pomáhat svým statečným mužům a rodinám dál bránícím své domovy na Ukrajině. Patří jim všem náš velký obdiv. Chtěl bych rovněž poděkovat českým krajanům v jiných zemích, např. ve Velké Británii a Švýcarsku, kteří projevíli solidaritu a připravenost podpořit české krajaný na Ukrajině svými akcemi nebo finanční pomocí. Svě osobní poděkování vyjádřili předsedkyním spolků z Ukrajiny při březnovém přijetí v Černínském paláci ministr zahraničních věcí ČR Jan Lipavský a náměstek pro otázky právní a konzulární Martin Smolek.

Abych odlehčil závažnému tématu, chtěl bych připomenout radostné zprávy a příjemná překvapení roku. Jak jsem již předeslal, nejpozitivnější zprávou roku 2022 pro nás byla rekordně rychlá **obnova Vašich kulturních činností** doslova v celém světě. Stalo se tak po rozvolnění dvouletých restrikcí spojených s pandemií COVID-19. S rychlostí, s jakou snad všechny krajané spolky na jaře obnovovaly tradiční stykové akce, jste, milí krajané, překonali veškerá naše neoptimističtější očekávání. Vašich akcí po celém světě bylo najednou tolik, že jsme ani při nejlepší vůli nemohli všechny v ústředí registrovat, natož přijmout všechna Vaše pozvání. Přesto jsme se účastnili aspoň těch největších nebo dlouho dopředu plánovaných. Patřily sem například únorové oslavy desátého výročí **založení české školy v Římě** spolu s dvacátým výročím založení římské krajané Asociace Praha konané v papežské koleji Jana Nepomuckého v Římě. Červnové **Konference českých škol v Severní Americe** pořádané při příležitosti 100. výročí založení Masarykovy školy v Chicagu či setkání s krajaný ve **Washingtonu**. Dále nelze opomenout návštěvy akcí k **Jubilejnímu roku vídeňských Čechů a Slováků ve Vídni**, na **Západě USA** v San Francisku, Portlandu a San Diegu při účasti na sérii podzimních kulturních akcí nebo **Mezinárodní konferenci o krajaných otázkách konanou** v březnu v **Budapešti**. Závěr krajané roku tradičně patřil **českým vánočním tradicím** a **mikulášským oslavám**. Pro mě osobně tak byl největším zážitkem **adventní koncert české školy Řím** ve slavné bazilice Santa Maria in Aracoeli na Kapitolu, po jejíchž dlouhých schodech kdysi kráčel v roce 1355 i císař Svaté říše římské a český král Karel IV. Ze všech navštívených míst v roce 2022 jsem si odvezl jen to nejlepší přesvědčení o tom, že krajanství v těchto místech žije **v roce 2022 na vlně nadšení** a je na **vzestupu v dobrých rukou místních vlastenců a hrdých Čechů**.

Kromě zahraničních návštěv krajanů v jejich působištích do roku 2022 patřila i setkání s Vámi v Praze nebo v on-line debatách. V prostorách Černínského paláce v Praze se jednalo např. o přijetí velké krajané **delegace z Bosny a Hercegoviny**, kongresové skupiny **American Friends of the Czech Republic** a řady menších delegací dalších zemí, případně o Vaše individuální osobní návštěvy z řad předsedů spolků a učitelů krajaných škol v Trauttmansdorffském paláci v kanceláři zmocněnce. K zajímavým mometům patřily také všechny příležitosti neformálních setkání s Vámi všemi, učiteli na okraj konání **letní konference českých škol v Praze**, studenty letních jazykových kurzů pro krajaný v Poděbradech, účastníky letního krajané folklorního festivalu v Praze, vyznamenanými nositeli cen Gratias agit 2022. K akcím pořádaných mimo hlavní město patřily např. červencové krajané oslavy v Litomyšli. Ve všech místech, kam jsem měl možnost v roce 2022 za krajaný zavítat, bylo vždy potěšením i obohacením moci s Vámi osobně hovořit o Vaší práci a o Vašem vnímání českého krajanství v zemích, kde žijete. Věřím, že k posílení pocitu sounáležitosti všech krajanů s vlastní v roce 2022 ve světě přispělo i půlroční zviditelnění naší země historicky druhým **předsednictvím České republiky v Radě EU**.

Nelze, abych při ohlédnutí se za rokem 2022, na tomto místě nevzpomněl sérii celoročních akcí spojených s **oslavami „Jubilejního roku vídeňských Čechů a Slováků“**. Březnová cesta **třisetčlenné delegace žáků vídeňské školy Komenského do Prahy** s pěveckým vystoupením v katedrále svatého Víta, Václava a Vojtěcha bude patřit navždy k mým největším osobním krajauským zážitkům. Stejně tak k nim bude patřit i **projev rakouského spolkového prezidenta Alexandra Van der Bellena o historickém významu vídeňských Čechů jako spojovacího mostu** mezi dvěma spřátelenými národy uprostřed Evropy a společenského života ve Vídni, který pronesl 23. září před sedmi sty krajany shromážděnými v sluncem prozářeném vídeňském Pratru. Slyšet tato slova muselo zahřát srdce každého hrdého Čecha, bez ohledu na místo, kde právě žije. Vyvrcholením Jubilejního roku vídeňských Čechů a Slováků bylo listopadové předávání krajauských cen v plně obsazeném divadelním sále Komenského školy ve Vídni.

V Praze jsme 23. listopadu společně s Podvýborem pro styk s krajany Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Stálou komisí pro krajany v zahraničí Senátu představili **závěry vědeckého výzkumu o novodobých potřebách Čechů v zahraničí**, na kterém se řada z Vás osobně ze zahraničí svými příspěvky podílela. S konkrétními závěry se můžete seznámit na stránkách: www.cestikrajane.cz. Symbolickou vědeckou a výzkumnou tečkou za krajauským rokem 2022 byla v pořadí již **4. konference českých vědců a výzkumníků působících v zahraničí** pořádaná v Praze 21. prosince českou organizací **Czexpats in Science** <https://czexpats.org/udalost/kps2022/>. V obou uvedených případech se jedná o projekty, které ukazují na **moderní hodnoty, které soudobá česká diaspora pro vlast a národ představuje**. Výsledná zjištění však také ukazují na potřebu moderního uchopení krajauské politiky. Na tomto místě se s představováním zajímavých akcí v loňském roce již zastavím s omluvou Vám všem, jejichž akce jsem v tomto výčtu nemohl zmínit. Většinu akcí však najdete na stránkách krajauského oddělení MZV https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/krajane/index.html v rubrice „Aktuality“, případně na krajauských stránkách Vašich nejbližších velvyslanectví a generálních konzulátů.

Zmíněním dvou posledních akcí z minulého roku **2022** jsem si připravil propojující můstek k **představení hlavních priorit MZV a ostatních ministerstev v novém roce 2023**. Zmíněný výzkumný projekt MZV „**Nové přístupy ke koordinaci krajauské politiky**“ www.cestikrajane.cz, zpracovaný vědeckým týmem v čele s Karlovou univerzitou v Praze, ukazuje na **potřebu formulování moderní krajauské politiky státu**. Závěry projektu se proto v roce 2023 stanou výchozím bodem **nové koncepce krajauské politiky MZV a státu**. Nová koncepce by měla mnohem více než dříve pamatovat kromě spolků a škol také na potřeby krajana jako jednotlivce v jeho osobním propojení s vlastí.

Z prioritních oblastí, na které má být v koncepci pamatováno, již dnes MZV společně s MŠMT pravidelně pracuje na co **nejširším zpřístupnění certifikovaného vzdělávání českých dětí v zahraničí v českém jazyce**. Nezapomínáme na Vaš zájem na **snížení administrativní zátěže při kontaktu s ČR** a zrychlování vyřizování dokladů, matričních zápisů v rámci **konzulární činnosti**. Nezapomínáme ani na Vaše dotazy na možnost znovuzískání v historii **ztraceného českého občanství** dle zákona 186/2013 Sb. V tomto okruhu velmi konkrétních otázek přirozeně nejde, abych na tomto místě nevzpomněl Vámi **celosvětově nejčastěji připomínaný zájem českých občanů v zahraničí na získání přístupu k volebnímu právu výkonem korespondenční cestou**. Uvědomujeme si velice dobře, že v zahraničí vidíte, že korespondenční volby fungují velice dobře v jiných

zemích a že dnes v zahraničí žije čím dál více českých občanů, kteří prakticky bez tohoto nástroje nemají možnost jak se občansky podílet na demokracii svého státu, jak se fyzicky dostavit ze svých často velmi vzdálených domovů do volebních místností českých velvyslanectví a generálních konzulátů. A i když se zatím nepodařilo našim politikům v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR prohlasovat poslední senátní návrh na **zavedení korespondenční volby pro Čechy v zahraničí** ještě před lednovými prezidentskými volbami 2023, přesto věřím, že tento příslib dojde ke svému naplnění. Současná i minulá vláda měly ve svých vládních programových prohlášeních zavedení korespondenční volby pro Čechy v zahraničí, což nepřímě svědčí o aktuálnosti vnímání věci ze strany vlád v odpovědi na potřeby především mladé a aktivní generace našich spoluobčanů pobývajících mimo hranice našeho státu. I to je důvodem mého přesvědčení, že k naplnění tohoto slibu již za současné vlády dojde. Poděkování za trvalé aktivní působení na tomto poli hlavního krajského zájmu patří krajské iniciativě „**Chceme volit distančně**“.

Pro MZV ČR je důležitá účinnost státní krajské politiky a její vnímání jejími konečnými adresáty, tj. Vámi všemi - Čechy v zahraničí. Tak jak na MZV my vnímáme postupný **přesun těžiště Vašich krajských potřeb** a zájmů o pomoc ze strany státu **z oblastí podpory akcí čistě kulturních** přes stále se rozvíjející **podporu vzdělávání v českém jazyce** do oblastí **právních**, tj. praktické **podpory mobility** a do oblastí **efektivní činnosti konzulární a právní**, nastavujeme postupně nové nástroje. Současně si silně uvědomujeme jakou klíčovou důležitost má dnes pro úspěch této politiky **úzká spolupráce exekutivy s legislativními institucemi**. V roce 2022 se do čela dvou krajských orgánů české legislativní moci, tj. Stálé komise pro krajany v zahraničí Senátu PČR a Podvýboru pro styk s krajany Poslanecké sněmovny PČR postavily nové osobnosti. Jsou jimi MUDr. Raduan Nwelati v čele Stálé komise Senátu a Ing. Roman Bělor v čele krajského podvýboru Poslanecké sněmovny PČR.

Zájem o spolupráci s Čechy v zahraničí na propojování zahraničních aktivit s vlastní projevují české **nevládní a neziskové organizace i kulturní instituce**. Za všechny bych rád vzpomněl např. Moje česká škola.cz, která propojuje krajany ve vzdělávání českých dětí <https://www.mojecekaskola.cz/> nebo Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského <https://www.npmk.cz/pro-skoly/ceske-skoly-krajanske-spolky-v-zahranici>. Velkou propojující roli hraje rovněž **krajská redakce Radio Prague International** zahraničního vysílání Českého rozhlasu www.rozhlas.cz/krajane. MZV tento **stále se rozšiřující domácí zájem o českou diasporu velice vítá**. Práce na celospolečenském **zviditelňování výsledků práce Čechů v zahraničí je společný úkol nás všech**.

K hlavním bodům našeho programu a prioritám 2023

V roce 2023 budeme pokračovat v podpoře Vašich tradičních komunitních činností v zahraničí, ať již se jedná o činnosti krajských škol nebo spolků. Oproti letům minulým se však chceme ještě více než dříve soustředit na účinné **řešení Vašich věcných problémů**, na které v kontaktu s vlastní ze zahraničí často narážíte jako jednotlivci. Budeme proto společně s ostatními ministerstvy v rámci meziresortní komise pro krajany i v každodenní činnosti hledat **odpovědi na Vaše praktické otázky**, které ze zahraničí nejčastěji řešíte ve vztahu k vlastní a se kterými se na nás obracíte. Na podstatnou část z nich již ukazují **výsledky zmíněného vědeckého výzkumu věnovaného potřebám krajanů**, jiné lze vyčíst z Vašich korespondencí a o dalších nás informujete Vy sami ve Vaší

korrespondenci a při našich osobních setkáváních. Všechny tyto Vaše podněty se stanou v roce 2023 součástí **nové krajské koncepce MZV**, která by během roku měla vzniknout ve spolupráci s ostatními ministerstvy a legislativními komorami Parlamentu České republiky. Naše původní a historicky první oblast podpory zaměřená téměř výhradně na **podporu spolků**, později postupně rozšiřovaná na **podporu výuce českého jazyka v zahraničí** na českých školách, by se tak měla rozrůst o **třetí oblast** zaměřenou na **potřeby jednotlivce v zahraničí**. Bude se jednat především o podporu věnovanou odborné, informační a komunikační praxi českých ministerstev v rámci obdoby v rozšíření již **existující koncepce služby českým občanům v zahraničí**. Tato služba je v působnosti MZV orientovaná především na konzulární činnosti. Jsme si vědomi, že v rámci této nové kapitoly nás čeká řada zásadních úkolů, které přesahují možnosti a působnost pouze jednoho ministerstva. Je proto přirozené, že řada věcí bude vyžadovat další analýzy v hlubší diskusi s ostatními ministerstvy a velmi pravděpodobně i změnu v legislativním ukotvení. O postupu v této oblasti Vás budeme pravidelně informovat a oslovovat.

Chceme Vás nadále rovněž systémově podporovat v rozvoji **kvality činností**, které především Vy sami v zahraničí rozvíjíte **ve prospěch dalších generací** a ve prospěch jejich **úzkého vztahu s vlastí**. Proto bude mezi priority našeho konání i v roce 2023 nadále patřit **podpora výuky českého jazyka na českých školách v zahraničí**. Jako první konkrétní akce na toto téma bude dne **3. března 2023** v 17 hodin SEČ organizována on-line debata mezi řediteli českých škol v zahraničí a zástupci MŠMT a MZV s možností Vašeho připojení.

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/krajane/aktualni_informace/pozvanka_na_online_setkani_k_vyuce.html.

Ve dnech **2.–4. června 2023** se v americkém státě Iowa v Cedar Rapids uskuteční **XI. výroční konference českých škol v Severní Americe**. Více informací bude zveřejněno v březnu na stránkách <https://www.czechschoolsamerica.org/conference.html>.

Rovněž i v tomto roce se uskuteční tradiční, již XV. ročník **Týdne češtiny ve světě ve dnech 24.–28. července 2023**, který pořádá spolek Česká škola bez hranic ve spolupráci s Domem zahraniční spolupráce a Ministerstvem zahraničních věcí v Praze. Bližší informace ohledně doprovodných akcí budou časem dostupné na webové stránce www.csbh.cz.

Společně s MŠMT a DZS, v jejichž gesci je odborná výuka českého jazyka v zahraničí, budeme v roce 2023 pokračovat v realizaci **Krajského vzdělávacího programu a výuce českého jazyka a literatury v zahraničí**.

Program má **pět samostatných částí**:

1) **Semestrální stipendijní studijní pobyty na českých vysokých školách pro krajany**

Přihlášky do 15. března (zimní semestr 2023/2024) a do 1. srpna (letní semestr 2023/2024) na webových stránkách DZS www.dzs.cz v rubrice Programy a sítě: <http://www.databaze-krajane.cz/modules/krajane/?h=semstay>

2) **Čtyřtýdenní kurz českého jazyka pro krajany** (letní) v termínu 24.–18. srpna 2023

Přihlášky do 15. března na webových stránkách DZS www.dzs.cz v rubrice Programy a sítě <http://www.databaze-krajane.cz/modules/krajane/?h=langcourse>

3) Dvoutýdenní **kurz metodiky výuky českého jazyka** pro vyučující z řad krajských komunit (letní) v termínu 28. srpna – 8. září 2023
Příhlášky do 15. března na webových stránkách DZS www.dzs.cz v rubrice Kurzy a studenti: <http://www.databaze-krajane.cz/modules/krajane/?h=metcourse>

4) Vysílání **učitelů českého jazyka** ke krajským komunitám
Více informací: <https://www.dzs.cz/program/program-podpory-ceskeho-kulturniho-dedictvi-v-zahranici#ucitele-cestiny-u-krajanu>

5) Vysílání **lektorů českého jazyka a literatury** na zahraniční univerzity a vysoké školy
Více informací: (<https://www.dzs.cz/program/program-podpory-ceskeho-kulturniho-dedictvi-v-zahranici#lektori-ceskeho-jazyka-literatury-na-univerzitach>)

Máme velkou radost, že **výuka českého jazyka se stává čím dál více populární mezi rodiči českých dětí v zahraničí napříč všemi zeměmi**. Opět připomínáme, že podpoře výuky českého jazyka v zahraničí se každým rokem kromě státních institucí věnuje více organizací. Společně **podporujeme co největší flexibilitu při výuce českého jazyka v zahraničí**. Uplynulé covidové období nastartovalo při daných omezeních řadu **zajímavých on-line projektů, které přiblížily možnosti výuky českého jazyka do míst, kde není prezenční výuka možná**. Po ukončení mimořádných opatření i nadále řada českých škol v zahraničí funguje hybridně, tj. nyní kromě prezenční výuky v místě nabízí **on-line kurzy výuky češtiny dostupné tak v celém světě bez omezení**. Mezi největší domácí institucionální odborníky, poskytovatele užitečné pomoci a metodické opory pro výuku českého jazyka v zahraničí, patří **Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy** <http://ujop.cuni.cz>. Jsou tu ale i další nové organizace, které v mezidobí vznikly v zahraničí. O jejich působnosti se dozvíte z jejich četných webových stránek, případně se můžete obrátit na nás v komunikaci na zkz@mzv.cz nebo zavítat na webové stránky https://www.mzv.cz/cesi_v_zahranici/cz/skolstvi_a_vzdelavani/vyuka_ceskeho_jazyka_v_zahranici_pro/index.html. Ze státních organizací sem patří především **Dům zahraniční spolupráce** www.dzs.cz, který nabízí informace o českém vysokém školství pro zahraniční studenty na samostatném webu www.studyin.cz, i komunikační platformu pro zájemce o sdílení informací či metod v podobě elektronického **časopisu Krajiny češtiny**. Tradičním informačním kanálem do zahraničí, ale i **poskytovatelem informací o výuce o českém jazyce ve světě**, je **Radio Prague International** www.radio.cz se svou krajskou stránkou www.rozhlas.cz/krajane a <https://cesky.radio.cz/krajane>.

Na podzim roku 2023 připravuje **Stálá komise pro krajany v zahraničí Senátu** další **velkou krajskou konferenci**, která tématicky naváže na poslední konferenci z října 2021 „**Úloha místo zahraničních Čechů v bilaterálních vztazích**“. Bližší informace budou zveřejněny Senátem v březnu 2023.

V roce 2023 bude nadále ve své činnosti pokračovat **Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí** zřízená v roce 2017, která zpřístupnila v červnu 2018 pravidelně aktualizovanou informační databázi „**Užitečné informace pro Čechy žijící v zahraničí**“ www.mzv.cz/cesi_v_zahranici/cz/.

V roce 2023 budeme pokračovat v poskytování podpory Vaším krajským projektům třetím ročníkem pětiletého cyklu hlavního krajského **Programu na podporu českého kulturního dědictví v zahraničí**, který vychází z rámcového usnesení vlády č. 926/2020.

V tomto ohledu nás velice v roce 2022 potěšilo, s jakým odhodláním a nadšením jste se pustili do plánování akcí pro rok 2023 po dvou letech covidových omezení. **V roce 2023** jsme zohlednili požadavky více než 300 spolků v 52 zemích světa v celkové výši pomoci 42 milionů Kč. Vaše požadavky pro rok 2023 jsme pečlivě prozkoumávali společně s našimi velvyslanectvími a generálními konzuláty jeden po druhém a podpořili je v největší možné výši. Finanční prostředky **formou krajaňských darů** ze strany MZV na podporu Vašich krajaňských projektů v roce 2023 by Vám měly být poukázány v měsíci březnu prostřednictvím našich velvyslanectví a generálních konzulátů spolu s předáním jednotlivých rozhodnutí o poskytnutí daru. Kontinuita Vaší práce je důležitá pro dlouhodobou stabilitu krajaňské komunity ve Vaší zemi, proto chci při této příležitosti připomenout i důležité letní datum 1. srpna 2023 jako **nejzazší termín k podání žádostí o krajaňské dary pro rok 2024**. Žádosti se podávají elektronicky se současným zasláním prostřednictvím Vašich velvyslanectví a generálních konzulátů. V případě jakýchkoliv nejasností se prosím obračete na úřady o informace co nejdříve.

Seznam uváděných akcí v tomto dopise není zdaleka uzavřený. V průběhu roku budou přirozeně další akce v krajaňském programu přibývat. Sledujte proto naše webové stránky a stránky našich velvyslanectví a generálních konzulátů. Budeme rádi dostávat i Vaše upozornění na konání Vašich akcí a budeme se snažit o jejich zveřejnění.

S poděkováním a s přáním všeho nejlepšího v novém roce 2023 jménem svým i celého krajaňského pracoviště zvláštního zmocněnce

Jiří Krátký